

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Josefa Baxy, soudkyně JUDr. Lenky Kaniové a soudce JUDr. Ivo Pospíšila v právní věci žalobkyně: **E. Z.**, zastoupena Mgr. Tomášem Těšitelem, advokátem se sídlem tř. E. Beneše 1527/76, Hradec Králové, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení, pracoviště Hradec Králové**, se sídlem Slezská 839/16, Hradec Králové, o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 15. 12. 2017, č. j. X, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 26. 8. 2019, č. j. 29 Ad 2/2018 – 71,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se z a m í t á .**
- II. Žalobkyně **n e m á p r á v o** na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalovanému se náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **n e p ř i z n á v á .**
- IV. Ustanovenému zástupci žalobkyně Mgr. Tomáši Těšiteli, advokátovi, **se p ř i z n á v á** odměna za zastupování ve výši 1.800 Kč, která mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu ve lhůtě 30 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci a řízení před krajským soudem

[1] Dne 28. 8. 2017 podala žalobkyně žádost o změnu výše invalidního důchodu (z II. stupně na III. stupeň). Žádost však byla rozhodnutím žalované ze dne 9. 11. 2017 zamítnuta. Žalovaná vycházela ze závěrů posudku Okresní správy sociálního zabezpečení v Hradci Králové ze dne 23. 10. 2017. Posuzující lékař konstatoval, že žalobkyně je nadále

invalidní pro invaliditu II. stupně. Proti rozhodnutí podala žalobkyně námitky, ve kterých uvedla, že se její zdravotní stav nezlepšil a žádá o prošetření rozhodnutí. Žalovaná nechala vypracovat nový posudek o invaliditě. Závěry však byly stejné jako v posudku vypracovaném Okresní správou sociálního zabezpečení v Hradci Králové – invalidita II. stupně trvá, míra poklesu pracovní schopnosti činí 40 % a vzhledem k dalšímu postižení zdravotního stavu se tato hodnota zvyšuje o 10 %. Žalovaná proto námitky žalobkyně zamítla.

[2] Žalobkyně podala proti rozhodnutí žalované správní žalobu. V ní uvedla, že posudkový lékař nevzal v úvahu její zdravotní stav, který se oproti stavu v roce 2017 zhoršil. Diagnóza se netýká pouze nemoci páteře, ale i mozku.

[3] Krajský soud si nechal vypracovat posudek, ve kterém se posudková komise shodla v tom, že pokles pracovní schopnosti žalobkyně nedosahuje 69 % (je snížena toliko o 50 %). Žalobkyni k její žádosti ustanovil právního zástupce. Ten doplnil žalobu. Konstatoval, že žalobkyně trpí Alzheimerovou nemocí a ta samostatně postačuje k udělení III. stupně invalidity. Posudky se rozcházejí se závěry specializovaných lékařů, které žalobkyně soudu doložila. Navrhl, aby soud nechal vypracovat znalecký posudek a v něm se otázel i na posouzení stupně invalidity v případě, že za hlavní příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu bude považována Alzheimerova nemoc (choroba). Doposud vyhotovené posudky nesprávně zohledňují (či vůbec nezohledňují) žalobkyní předložené lékařské zprávy.

[4] Soud nechal vypracovat nový posudek. Posudková komise Ministerstva práce a sociálních věcí dne 20. 6. 2019 vyhotovila posudek, ve kterém potvrdila závěry předchozích posudků – pokles pracovní schopnosti žalobkyně z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu dosahuje nejméně 50 % ne však více než 69 %. Pokud by byla jako hlavní postižení hodnocena duševní porucha, činil by pokles pracovní schopnosti 20 %.

[5] Krajský soud konstatoval, že oba posudky za hlavní příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu prakticky zcela shodně považovaly obtíže s páteří, které odpovídaly středně těžkému postižení. Posudek vyhotovený dne 20. 6. 2019 reagoval i na žádost o posouzení snížení pracovní schopnosti v případě, že jako hlavní příčina bude brána Alzheimerova nemoc. Krajský soud neshledal důvodnou žádost o vypracování znaleckého posudku, neboť vyhotovené posudky stran zdravotního stavu žalobkyně dospívají ke zcela totožným závěrům.

[6] Zdravotní stav žalobkyně (a jeho posudkové zhodnocení) byl zjištěn objektivně, dostatečně a vyčerpávajícím způsobem, jejím žalobním námitkám proto soud nepřisvědčil. Považoval za prokázané, že v době posuzování zdravotního stavu byla žalobkyně invalidní II. stupně invalidity, když byla objektivně zjištěna míra poklesu pracovní schopnosti ve výši 50 %, zařazením rozhodující příčiny dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu do kap. XIII, oddíl E, pol. 1c) vyhlášky č. 359/2009 Sb., o posuzování invalidity, (pokles pracovní schopnosti o 40 %) a navýšení základní míry poklesu pracovní schopnosti o 10 % pro další zdravotní obtíže. Vyšší míra poklesu pracovní schopnosti zjištěna nebyla, žalobkyně tak nesplňovala podmínky invalidity třetího stupně. Soud proto žalobu zamítl.

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalované

[7] Žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) brojí proti rozsudku krajského soudu kasační stížností z důvodů podle § 103 odst. 1 písm. b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“).

[8] Žalovaná nedbala povinnosti dostatečně zjistit stav věci a řádně se nevypořádala se všemi skutečnostmi významnými pro rozhodnutí ve věci, čímž porušila § 2 a 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád. Nevypořádala skutečnosti tvrzené stěžovatelkou a ignorovala závěry předložené dokumentace. Soud se omezil na opakování závěrů žalované a rovněž se nevypořádal s rozdílnými závěry lékařských zpráv a posudků. Rozsudek krajského soudu je proto nepřezkoumatelný pro nedostatek důvodů.

[9] Krajský soud i žalovaná opřely svůj závěr o nedostatečné množství relevantních podkladů. Stěžovatelka nebyla v rozhodné době schopna se dostavit k revizní lékařské komisi, což nebylo nikde zohledněno. Podklady zaslané stěžovatelkou sice žalovaná nepomíjí, ale odmítá pracovat s jejich závěry. Došlo tedy k pochybení, které již v minulosti krajskému soudu vytkl Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 23. 3. 2017, č. j. 2 Ads 17/2017 - 15.

[10] Pro výše uvedené stěžovatelka navrhuje zrušit rozsudek krajského soudu a věc mu vrátit k dalšímu řízení.

[11] Žalovaná se ve vyjádření ke kasační stížnosti plně ztotožnila s napadeným rozsudkem.

[12] Poukázala zejména na to, že během řízení před krajským soudem obě posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí objektivně zjistily zdravotní stav stěžovatelky a došly ke stejnému závěru jako žalovaná, tedy že stěžovatelka v rozhodné době neměla sníženou pracovní schopnost o více než 69 %, resp. pokles pracovní schopnosti je ve výši 50 %. Podle žalované subjektivní úvahy stěžovatelky a vlastní vyhodnocení zdravotního stavu nejsou důvodem ke stanovení vyššího stupně invalidity či ke změně data jejího vzniku.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[13] Nejvyšší správní soud nejprve zkoumal, zda v daném případě došlo ke splnění podmínek řízení o kasační stížnosti. Ověřil, že stěžovatelka je osobou oprávněnou k podání kasační stížnosti (§ 102 s. ř. s.). V kasační stížnosti, kterou podala včas (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), uplatňuje přípustné důvody a v řízení je řádně zastoupena advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.). Soud proto posoudil kasační stížnost v souladu s § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., vázán jejím rozsahem a uplatněnými stížnostními důvody. Neshledal přitom vady podle § 109 odst. 4 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

[14] Kasační stížnost není důvodná.

[15] Nejvyšší správní soud předně podotýká, že ve věcech invalidních důchodů, které jsou podmíněny dlouhodobě nepříznivým zdravotním stavem účastníka řízení, je rozsah soudního přezkumu vymezen povahou věci. Posouzení míry poklesu pracovní schopnosti a stanovení dne vzniku invalidity je otázkou odbornou, medicínskou, o které si správní soud nemůže učinit úsudek sám. Podle § 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, je posouzení zdravotního stavu a pracovní schopnosti občanů pro účely přezkumného řízení soudního ve věcech důchodového pojištění svěřeno Ministerstvu práce a sociálních věcí, které za tímto účelem zřizuje jako své orgány posudkové komise. Ty jsou oprávněny posoudit pokles pracovní schopnosti a zaujmout posudkové závěry o invaliditě, jejím vzniku, trvání či zániku. Posudky soud hodnotí jako každý jiný důkaz podle zásad uvedených v § 77 odst. 2 s. ř. s., tedy jednotlivě i v souhrnu s ostatními důkazy jím provedenými i s důkazy provedenými v řízení před správním orgánem. V případě potřeby může soud uložit také zpracování posudku znalci z oboru posudkového lékařství.

[16] Nejsou-li namítány jiné vady řízení, správní soud v řízení ve věci invalidity ověřuje to, zda posudek příslušné posudkové komise je úplný a přesvědčivý (srov. rozsudky ze dne 25. 9. 2003, č. j. 4 Ads 13/2003 – 54, ze dne 3. 4. 2013, č. j. 6 Ads 158/2012 – 24, či ze dne 30. 3. 2017, č. j. 1 Ads 152/2016 – 46), případně – namítala-li to žalobkyně – zda byla příslušná posudková komise řádně obsazena.

[17] Pokud je posudek úplný, přesvědčivý a v jeho odůvodnění se komise vypořádává se všemi rozhodujícími skutečnostmi, včetně skutečností namítaných účastníkem, bývá zpravidla rozhodujícím důkazem pro posouzení zákonnosti přezkoumávaného rozhodnutí (viz např. rozsudek ze dne 23. 10. 2008, č. j. 3 Ads 72/2008 – 50, nebo ze dne 28. 8. 2003, č. j. 5 Ads 22/2003 – 48). Z posudku musí být proto zřejmé, že zdravotní stav posuzovaného byl komplexně posouzen na základě úplné zdravotnické dokumentace i s přihlédnutím ke všem jím tvrzeným obtížím, aby nevznikly pochybnosti o úplnosti a správnosti klinické diagnózy. Odborné posudkové závěry ovšem nepodléhají hodnocení soudu z hlediska jejich správnosti, neboť k tomu soudci nemají odborné lékařské znalosti.

[18] V posudku musí být uvedeno, zda zjištěný zdravotní stav zakládá dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav a pokud ano, které zdravotní postižení je považováno za jeho rozhodující (hlavní) příčinu. Za rozhodující příčinu se považuje takové zdravotní postižení, které má nejvýznamnější dopad na pokles pracovní schopnosti pojištěnce (§ 2 odst. 3 vyhlášky o posuzování invalidity). Procentní míry poklesu pracovní schopnosti podle druhů zdravotního postižení jsou uvedeny v příloze k vyhlášce o posuzování invalidity. Posudková komise je povinna odůvodnit zařazení zdravotního postižení pod konkrétní položku uvedené přílohy i určení míry poklesu pracovní schopnosti v rámci rozpětí stanoveného v jednotlivých položkách, včetně případného navýšení podle § 3 téže vyhlášky.

[19] Je-li příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu pojištěnce více zdravotních postižení, hodnoty procentní míry poklesu pracovní schopnosti stanovené pro jednotlivá zdravotní postižení se nesčítají; v tomto případě se určí, které zdravotní postižení je rozhodující příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu, a procentní míra poklesu pracovní schopnosti se stanoví podle tohoto zdravotního postižení se

zřetelem k závažnosti vlivu ostatních zdravotních postižení na pokles pracovní schopnosti pojištěnce (§ 2 odst. 3 vyhlášky č. 359/2009 Sb.). Míra poklesu pracovní schopnosti určuje, zda je pojištěnec invalidní. Tak je tomu v případě, kdy z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu nastal pokles pracovní schopnosti pojištěnce nejméně o 35 % (§ 39 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění).

[20] Při určování poklesu pracovní schopnosti musí posudková komise vyjít ze zdravotního stavu pojištěnce doloženého výsledky funkčních vyšetření a přitom vzít v úvahu: a) zda jde o zdravotní postižení trvale ovlivňující pracovní schopnost, b) zda se jedná o stabilizovaný zdravotní stav, c) zda a jak je pojištěnec na své zdravotní postižení adaptován, d) schopnost rekvalifikace pojištěnce na jiný druh výdělečné činnosti, než dosud vykonával, e) schopnost využití zachované pracovní schopnosti v případě poklesu pracovní schopnosti nejméně o 35 % a nejvíce o 69 %, f) v případě poklesu pracovní schopnosti nejméně o 70 % též to, zda je pojištěnec schopen výdělečné činnosti za zcela mimořádných podmínek (§ 39 odst. 4 zákona o důchodovém pojištění).

[21] Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval první kasační námitkou – námitkou nepřezkoumatelnosti napadeného rozsudku pro nedostatek důvodů rozhodnutí. Tuto otázku je třeba posuzovat právě ve světle výše uvedených zákonných a judikturních principů pro soudní přezkum invalidity, jak uvedeno v předcházejících odstavcích.

[22] Odůvodnění závěrů krajského soudu v napadeném rozsudku je sice stručné, avšak vyhovuje uvedeným principům. Krajský soud úvodem a zejména v rámci ústního jednání přednesl závěry posudků, ve kterých byly podrobně rozvedeny klinické diagnózy stěžovatelky, její léčba, objektivní příčiny subjektivně vnímaných obtíží (i doložených lékařských zpráv) i dopady (následky) zdravotního stavu na pracovní život stěžovatelky. Posudky se věnovaly mezi jinými i obtížím s krční a bederní páteří, snížení kognitivních funkcí, duševnímu strádání, pooperačnímu stavu páteře, vyšetření nervosvalového vedení, migrenózní bolesti hlavy, postižení ledvin podstoupenými léčbami, poruše čítí a dalším diagnostikovaným a namítaným obtížím.

[23] Krajský soud považoval posudky za úplné a přesvědčivé. Posudkové komise vzaly v potaz a vyhodnotily předloženou zdravotní dokumentaci, která obsahovala klinické diagnózy. Sama stěžovatelka ani neuvádí, jaké konkrétní skutečnosti soud opomněl vypořádat, resp. jakými skutečnostmi se posudkové komise nezabývaly.

[24] Krajský soud s ohledem na specifika přezkumu věcí invalidního důchodu dostatečně odůvodnil, proč se ztotožnil se závěrem posudků. Nejvyšší správní soud tedy konstatuje, že rozsudek krajského soudu je přezkoumatelný. Námitku stěžovatelky ohledně nepřezkoumatelnosti napadeného rozsudku tudíž neshledal důvodnou.

[25] Stěžovatelka dále uvedla, že žalovaná i krajský soud opřely své závěry o nedostatečné množství relevantních podkladů. Nekonkretizuje však, o jaké podklady jde. Sama pak dokonce výslovně uvádí, že v posudcích předložené podklady nejsou opomíjeny. Posudková komise se zabývala i mírou poklesu pracovní schopnosti stěžovatelky v případě, že by za hlavní příčinu byla považována duševní nemoc.

[26] Krajský soud v řízení o žalobě vystupoval aktivně. Nechal vyhotovit dva srovnávací posudky, které shodně potvrdily závěry předchozích posudků a zabývaly se námitkami stěžovatelky. Posudky jsou úplné, přesvědčivé (srov. body [22] a násl. rozsudku) a vychází z klinické diagnózy a předložených lékařských zpráv. Jejich odůvodnění logicky a racionálně navazuje na diagnózy a srozumitelně objasňuje, proč hlavní (rozhodující) příčina dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není důvodem pro přiznání invalidity III. stupně. V rámci ústního jednání stěžovatelku s odůvodněním a závěry posudků krajský soud seznámil. Stěžovatelka neměla další návrhy na doplnění dokazování. Závěr krajského soudu o tom, že posudky jsou správné, jasně vyplývá z provedeného dokazování.

[27] Rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 2 Ads 17/2017 – 15, na který stěžovatelka v kasační stížnosti odkazuje, dopadá na skutkově odlišnou situaci a jeho právním závěrům posudky vyhotovené v projednávané věci dostály. Ve výše uvedeném rozsudku se totiž soud zabýval zákonnými nároky na snížení stupně invalidity. V projednávané věci však stěžovatelka žádá o zvýšení stupně invalidity, přičemž žalovaný dospěl k závěru, že její zdravotní stav se nezhoršil natolik, aby došlo ke zvýšení stupně invalidity. K požadavkům na lékařské posudky soud v citovaném rozsudku uvedl, že musí srozumitelně a přesvědčivě řešit rozhodné skutkové otázky. V projednávané věci stěžovatelka však neuvádí, že by závěrům z posudků neporozuměla. Krajský soud a ve shodě s ním i Nejvyšší správní soud posudky považuje nejenom za srozumitelné, ale také za přesvědčivé.

[28] Stěžovatelka tak v kasační stížnosti neuvedla žádné skutečnosti, které by vyvracely úplnost, přesvědčivost a správnost posudků, z nichž při posouzení věci vycházel krajský soud. Nejvyšší správní soud podotýká, že pro přezkum rozhodnutí žalované je podle § 75 s. ř. s. rozhodný skutkový a právní stav, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (v roce 2017). Současně Nejvyšší správní soud pro úplnost dodává, že – ač nezpochybňuje subjektivní potíže stěžovatelky - důkazy provedené krajským soudem nepřisvědčují tomu, že by tyto zdravotní potíže mohly být základem pro zvýšení stupně invalidity. Pochopitelně nic nebrání stěžovateli, aby při zhoršení zdravotního stavu v budoucnu podala novou žádost o invalidní důchod (obzvláště trpí-li progresivním onemocněním). Tvrzení o zhoršení zdravotního stavu by však při posuzování invalidity musel opětovně posoudit posudkový lékař žalované.

IV. Závěr a náklady řízení o kasační stížnosti

[29] Kasační stížnost není důvodná. Jelikož Nejvyšší správní soud neshledal důvod pro zrušení napadeného rozhodnutí ani z úřední povinnosti (§ 109 odst. 4 s. ř. s.), zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

[30] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti Nejvyšší správní soud rozhodl podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatelka nebyla v řízení o kasační stížnosti úspěšná, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalované, jíž by jinak právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti příslušelo, soud náhradu nákladů řízení nepřiznal, protože jí v řízení o kasační stížnosti žádné náklady nad rámec její běžné úřední činnosti nevznikly.

[31] Usnesením ze dne 7. 11. 2018, č. j. 29 Ad 2/2018 – 37, ustanovil krajský soud stěžovatelce zástupce Mgr. Tomáše Těšitele, advokáta. Dle § 35 odst. 8 věty první za středníkem s. ř. s. platí v takovém případě odměnu za zastupování a hotové výdaje zástupce stát. Odměna ustanovenému zástupci náleží za poskytnutí jednoho úkonu právní služby dle vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „advokátní tarif“), spočívajících v sepsání kasační stížnosti [písemné podání ve věci samé dle § 11 odst. 1 písm. d) advokátního tarifu]. Podle § 7 a § 9 odst. 2 citované vyhlášky náleží zástupci odměna za jeden úkon právní služby v částce 1.500 Kč, podle § 13 odst. 4 citované vyhlášky náhrada hotových výdajů za tento úkon v částce 300 Kč. Zástupce není plátcem DPH. Celkem tedy zástupci přísluší odměna ve výši 1.800 Kč, která mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 30. ledna 2020

JUDr. Josef Baxa
předseda senátu